

Rodne raznolikosti: Vodič za poštovanje trans osoba

Neformalna trans aktivistička grupa “*Transovci*” je grupa koja okuplja trans i rodno varijantne osobe sa ciljem promocije i unapređenja ljudskih prava trans, inter i rodno varijantnih osoba. Grupa “*Transovci*” je osnovana u **februaru 2016. godine**, nakon dužeg vremena okupljanja i građenja kapaciteta osoba unutar *LGBTIQ Asocijacije “Queer Montenegro”* koja pruža organizacionu podršku i građenje kapaciteta grupi. Prvo javno djelovanje grupe “*Transovci*” bilo je objavljeno kroz uličnu akciju “**Prođimo ispod duge zajedno**” povodom **Međunarodnog dana vidljivosti trans osoba**. Nakon ove, uslijedile su i druge javne akcije podizanja vidljivosti i svijesti o trans, inter i rodno varijantnim osobama, kao što je akcija “**Slavimo svoje različitosti**” kojom su obilježeni **Međunarodni dan depatologizacije trans identiteta i Međunarodni dan svijesti o interpolnim osobama**.

Kroz svoje djelovanje “*Transovci*” sprovode različite aktivnosti u cilju osnaživanja trans, inter i rodno varijantne zajednice, razvijanja raznog kulturno-umjetničkog sadržaja, podizanja svijesti o trans, inter i rodno varijantnim temama, edukacije javnosti i institucija, kao i podizanja kapaciteta same trans, inter i rodno varijantne zajednice za aktivizam na individualnom i grupnom nivou.

U okviru aktivističke grupe “*Transovci*” održava se grupa samopodrške za trans, inter i rodno varijantne osobe **svakog drugog četvrtka** u mjesecu u 17:30h, kao i individualne konsultacije vršnjačke podrške **svake srijede** u terminu 15:00 - 17:00.

“*Transovci*” takođe pružaju mogućnost besplatnog pravnog i psihološkog savjetovanja za trans, inter i rodno varijantne osobe.

Kontakt:

Koordinator: Jovan Džoli Ulićević

E-mail: trans@queermontenegro.org

Tel: +382 67 135 205

Zdravo!

Ja se identifikujem kao trans osoba. Prije nego što me upoznaš i shvatiš kako sam baš super osoba i poželiš da se družiš sa mnom, dozvoli da ti kažem par stvari, kako bi ti bilo lakše da poštuješ moj rodni identitet i ophodiš se prema meni u skladu sa tim. 😊

POČNIMO OD OSNOVA:

- * Prihvati rod u kom se identifikujem kao punopravni dio mene.
- * Uvijek koristi jezik koji je u skladu sa mojim identitetom, npr. on, ona, miješano obje zajednice, ili neke druge koje koristim, čak i kada govoriš o mojoj prošlosti. Imaj uvijek na umu da izgled moga tijela ne određuje moj identitet, kao ni zamjenice koje koristim.
- * Ako se tek autujem, koristi ime i zamjenice koje koristim kada pričaš sa mnom i samo sa osobama koje znaju za moj rodni identitet, naročito sa osobama koje se još uvijek bore sa prelaskom na moje nove zamjenice. Budi opušten_a u vezi sa tim i nemoj praviti dramu oko toga.

* Ako se još uvijek prilagođavaš na zamjenice koje koristim, u redu je da praviš greške. Ne privlači dodatnu pažnju tako što ćeš se izvinjavati. Samo se ispravi i nastavi dalje. Imaj na umu da mi obraćanje u zamjenicama koje koristim jako znači, kao i tvoj trud da ih koristiš ispravno.

* Ako se identifikujem kao muškarac uvijek koristi jezik koji je u skladu sa mojim rodom. To se odnosi na sve segmente mog života, uključujući i prošlost. Na primjer, ako sam trans muškarac uvijek sam momak, a nikada djevojka; ako sam trans žena, uvijek sam žena. Ne govori da imam „žensko“ ili „muško“ tijelo osim ako ja ne koristim taj izraz.

* Rodni identitet nije povezan sa seksualnom orijentacijom. Bilo da me privlače muškarci, žene, oboje ili nijedno, to je potpuno odvojena stvar od mog rodnog identiteta. Na primjer, ako sam trans djevojka kojoj se dopadaju djevojke, ja sam lezbejka; ako sam trans žena koju privlače muškarci, ja sam strejt. Imaj na umu da ja definišem svoju seksualnu orijentaciju, na način koji smatram odgovarajućim.

* Ne očekuj da se prilagođavam stereotipima mog roda. Oblačiću odjeću koja mi se dopada i imaću razna interesovanja. Muževnost i ženstvenost (npr. maniri ili interesovanja koja društvo stereotipno povezuje sa određenim rodom) nemaju veze

sa pripadanjem određenom rodu. Kao i među cis-rodnim osobama, i među trans osobama postoje trans žene koje imaju "maskulino" rodno izražavanje, kao i muškarci koji imaju "feminino" rodno izražavanje. Takođe, nebinarne osobe ne moraju imati neutralno rodno izražavanje, već takođe ono može biti feminino, maskulino, mješavina ili nijedno od pomenutih. Rodno izražavanje ne mora imati veze sa rodnim identitetom.

- * Za trans osobe transrodnost nije izbor ili odluka, već realnost. Jedina „odluka“ se odnosi na autovanje svojoj okolini, kao i sami ulazak u tranziciju.

- * Ukoliko imaš nekih pitanja vezano za moj rodni identitet, tijelo, iskustvo i/ili osjećanja, pitaj me da li mi je u redu da odgovaram na pitanja, prije nego ih postaviš, naročito kad se radi o intimnim pitanjima. Kao što nećeš cis osobe pitati o detaljima vezanim za njihove genitalije i seksualni život, nije u redu ni da takva pitanja postavljaš trans osobama, ukoliko ti nijesu stavili_e do znanja da su voljni za odgovaranje na ista.

- * Imaj na umu da nekim trans osobama nije prijatno pitanje "Kako si se prije zvao_la?", kao ni spominjanje istog. Umjesto da kažeš „onda kada si bio Marko“, reci „prije nego što si se autovala kao žena“.

* Ne koristi moje ime u trećem rodu, kao da je to osoba odvojena od mene, npr. „da li si sada obučena kao Marija?“

* Ja sam prije svega osoba - mogu biti muškarac ili žena, oboje ili nijedno. Ako želiš da koristiš riječ transrodno (ili trans), koristi je kao pridjev kojim opisuješ osobu, a ne kao imenicu, npr. trans osobe, trans ljudi...

pećina
predrasuda

poluostrvo
homofobije

ostrvo
transfobije

vrtlog
pretpostavki

KADA JE MOJA TRANZICIJA U PITANJU:

- * Koristi riječ „tranzicija“ da opišeš proces prilagođavanja pola kroz koji prolazim ili već jesam prošao_la.
- * Promjene na mom tijelu nisu samo kozmetičke, već rekonstruktivne. Posjedovanje tijela u kome se ugodno osjećam je od presudnog značaja za moje zdravlje i moje društvene i fizičke kontakte sa drugim ljudima.
- * Nemoj otvoreno govoriti o mojim genitalijama više nego što to činiš sa osobama koje nisu trans, osim ukoliko ja ne pokrenem tu temu.
- * Nemoj odmah pretpostavljati da je operacija prilagođavanja pola (genitalna rekonstrukcija/ rekonstrukcija polnih organa) moj prioritet. Svaka trans osoba je jedinstvena i tokom perioda tranzicije bira korake na osnovu brojnih faktora. Ne žele svi_e operaciju_e.

KADA SE NAĐEMO U DRUŠTVENIM SITUACIJAMA:

- * Važno je da uvijek imaš na umu da je transrodnost veoma lična stvar prema kojoj se treba odnositi sa poštovanjem.
- * Nisam tu da šokiram niti da privlačim pažnju. Nisam sebičan_na. Samo želim da budem osoba čiji je identitet poštovan i nije vrjednovan, te smatram da imam pravo na samoodređenje i život u svom istinskom rodu.
- * Ne procjenjuj moj izgled u odnosu na moj rodni identitet. Ne govori mi da „mi se nikad ne bi reklo da sam trans“ ili da „se vidi da sam trans“. Ne postoji univerzalan način kako trans osobe izgledaju, te takve rečenice ukazuju na to da je samo jedan ispravan način za biti trans, a to je uklopiti se u društveno prihvaćen izgled cisrodnih osoba.
- * Ne govori drugima o mom rodnom identitetu, ukoliko ti ja nisam rekao_la da možeš to da uradiš i da je to meni OK.

* Ukoliko sam aut pred drugim osobama po pitanju svog rodnog identiteta, te ukoliko te osobe pogriješe moje zamjenice prilikom obraćanja, pomози mi, ispravi ih, ukoliko ja nijesam u prilici, ili mi je neprijatno.

* Ne predstavljaj me kao tvog/tvoju trans prijatelja/prijateljicu. Ne traži od mene da pričam svoju životnu priču osobama koje tek upoznajem.

* Traži pristanak prije nego što me fotografišeš ili pokazuješ moje stare fotografije. Nemoj pred drugim ljudima da procjenjuješ moj izgled i upoređuješ ga u odnosu na prije tranzicije.

* Ako nikome ne govorim da sam trans, nemoj ni ti.

* Svaka osoba pojedinačno je jedina koja zna svoj rodni identitet ili odsustvo istog. Nikakvi spoljašnji „tragovi“ ne mogu dokazati ili negirati istinski unutrašnji rod, ili odsustvo istog, jedne osobe. Neke osobe ga znaju cijelog života. Neke uspijevaju da ga poriču jako dugo. Neke osobe su oduvijek znale da se po nečemu razlikuju. Neke su poslije dugog traganja spoznale da su muško, žensko ili nešto drugo, i to je potpuno validno kao kod osoba koje znaju svoj rodni identitet cijelog života.

TERMINOLOGIJA JE JAKO VAŽNA:

* Izraz „transrodnost“ je zajednički termin koji uključuje sve osobe koje nadilaze rodne norme: trans muškarce, trans žene, rodno nebinarne osobe, rodno fluidne osobe, birodne, polirodne, arodne osobe, kros-dresere, drag kingove i queense, rodno queer i mnoge druge osobe. Pažljivo koristi ovaj izraz.

* Skraćeni izraz „trans“ može se odnositi na čitav niz rodnih identiteta koje nadilaze rodne norme.

* Izraz „transić“ ili „trandža“ je pogrdni naziv za transrodne osobe, prvenstveno trans žene za transeksualne osobe, bilo da je pridjev ili imenica. Mnoge osobe ga smatraju uvredljivim, poput riječi peder, lezbača ili crnčuga. Zato se uobičajeno smatra da samo trans osobe mogu da ga prisvoje i da ga koriste, ukoliko tako žele.

* Izraz „ona-on“ (she-male) je vulgaran i nikad nije pogodan. Taj izraz koristi pornografska industrija kako bi od trans žena napravila objekte i predmet fetiša, a ne radi promocije ljudskih prava trans osoba.

* Ne nazivaj kros-dresingom to što nosim odjeću roda kome pripadam. Kros-dresing bi bio ako bi trans muškarac nosio odjeću društveno prihvatljivu za ženski rod.

* Ako sam trans muškarac koji ide na operaciju gornjeg dijela tela, ne idem da „odstranim dojke“ već na rekonstrukciju grudi. Isto važi za genitalije.

* Žene ili muškarce koji nisu trans (cis žene/cis muškarce) nemoj nazivati „pravim ženama“ ili „potpuno ženskim“ ili „pravim muškarcima“ ili „potpuno muškim“.

I za kraj...

HVALA TI ŠTO ČITAŠ OVO
I ŠTO NA TAJ NAČIN
POKAZUJEŠ SVOJU PODRŠKU!

NEFORMALNA TRANS AKTIVISTIČKA GRUPA "TRANSOVCI"

queer
montenegro
montenegrin LGBTIQ association

queer
montenegro
crnogorska LGBTIQ asocijacija

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the Author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.